

sylogizmom a stoickými úsudkami sa hovorí v 7. kapitole, kým v 8.—10. kapitole sa podáva rozbor kategorického sylogizmu podľa troch figur a ich rozličných modov. Tzv. štvrtá figura, ktorú Galenovi neprávnym pripisujú niektorí historici logiky, pochádza až zo 6. stor. n. l. Doplňkom k tomuto výkladu sú 11.—13. kapitola. Úsudky stoickej výrokovej logiky sú opäť predmetom 14. a 15. kapitoly, kým v 16.—18. kapitole sa rozoberajú vzťahové úsudky a v poslednej, t. j. 19. kapitole ďalšie druhy úsudkov.

Galenos, hoci filozoficky patrí predovšetkým k peripatetikom, je pokračovateľom stoickej výrokovej logiky, pre ktorú znamená jeho dielo významný prínos, a to hlavne v tom, že hlbšie pochopil a v dôsledku toho aj prepracoval teóriu zložitých výrokov a že rozvinul učenie o anapodiktických úsudkoch. No konštatovať treba aj jeho zásluhy o počiatky vzťahovej logiky. Preto štúdium uvedeného Galenovho diela predpokladá poznanie nielen klasickej logiky Aristotelovej, ale aj výrokovej logiky stoickej.

Obsiahly úvod (5—25) a bohatý petitom vysádzaný poznámkový komentár (55—79) kandidáta filozofických vied Berku nľahčuje štúdium tohto z hľadiska dejín logiky nesporné významného diela. S uznaním sa treba zmieniť aj o veľmi dobrom, večne správnom a modernom Hošekovom preklade tohto diela, pri ktorom bolo potrebné prekonať mnoho úskalí najmä pre Galenovu terminologickú nedôslednosť, keďže používa aj peripatetické aj stoické logické termíny.

Július Špaňár

MARK PETROVIČ BASKIN, *BOLO NA POČIATKU SLOVO?* Martin 1958, strán 122.

Práca obsahuje tri kapitoly. V prvej sa poukazuje na základný protiklad medzi materializmom a nábožencko-idealistickým svetonáhľadom. Autor odhaľuje triedne a gnozeologické korene náboženstva a idealizmu, na príkladoch ilustruje reakčnú úlohu náboženstva a cirkvi. V tejto časti stručne načrtáva i dejiny ateizmu, počnúc predstaviteľmi starovekého Orientu, idúc cez grécky starovek, stredovek, novovek a končiac

Feuerbachom, ktorého pokrokoví myslitelia porovnávali s ohnivým potokom očisťujúcim ľudské myslenie od idealizmu a náboženstva, povier a bludov.

Druhá časť tvorí ťažisko celej práce. Najviac v tejto kapitole zaujme materialistická kritika náboženského učenia o stvorení a konci sveta. Biblická kozmogónia učí, že svet, v ktorom žijeme, stvoril boh z ničoho. Toto učenie je nielen v rozpore s vedou, ale je aj nedôsledné a protirečí samo sebe.

V záverečnej časti práce autor podrobuje kritike náboženskú morálku, ktorá — ako výstižne hovorí Marx — prenáša na nebo nábradu za utrpenie prežité na zemi a tým jestvovanie týchto pozemských utrpení ospravedľňuje. Reakčnosť, pasívnosť, parazitizmus, individualizmus a pokrytectvo — to sú charakteristické znaky náboženskej morálky. Náboženská morálka je nezlučiteľná s komunistickou morálou. Od seba sa líšia i triednym i teoretickým obsahom. Naša komunistická morálka je predovšetkým morálkou robotníckej triedy a jej teoretický základ tvorí marxistická filozofia. Vedecnosť, aktívnosť, súdružská spolupráca a vzájomná pomoc, socialistický internacionalizmus, pravdivosť, zásadovosť a dôslednosť — to sú znaky vlastné iba komunistickej morálke.

(e d)

M. Š. BACHITOV, *ČO JE MIKROSOCIOLÓGIA*, Bratislava 1959, strán 45.

Antor oboznamuje čitateľa s módnym smerom súčasnej západnej sociológie, s tzv. mikrosociológiou. Tento smer sa najviac rozšíril v Spojených štátoch, kde medzi jeho popredných predstaviteľov patrí J. Moreno, E. Jennings, G. Lundberg a iní. Vo Francúzsku sa medzi jeho stúpenecov zaradil známy sociológ G. Gurvitch.

Mikrosociológovia vyhlasujú, že sa im podarilo vypracovať teóriu, ktorá umožní vysvetliť všetky súčasné spoločenské procesy. Ich teória vraj vylučuje nevyhnutnosť sociálnych revolúcií v ich doterajšej podobe, umožňuje odstrániť spoločenské konflikty a vytvoriť súlad medzi ľuďmi.

Výrazným znakom mikrosociológie, ktorý upúta už pri prvom oboznámení sa s ňou, je novosť jej terminológie. Do oblasti spoloč-